6. INSOLVENTIE / INSOLVABILITÉ

Inge Van de Plas[5]

Rechtspraak/Jurisprudence

Hof van Cassatie 16 januari 2019
Zaak: C.19.0294.N
INSOLVENTIE
Gerechtelijke reorganisatie – Begrippen en definities – Buitengewone schuldvorderingen en schuldeisers in de opschorting – Zakelijke zekerheid – Inpandgeving schuldvordering – Opschorting
INSOLVABILITÉ
Réorganisation judiciaire – Concepts et définitions – Créances et créanciers sursitaires extraordinaires – Sûreté réelle – Gage sur créance – Créances et créanciers sursitaires extraordinaires – Suspension

Binnen de procedure van gerechtelijke reorganisatie worden schuldeisers met een zakelijke zekerheid gekwalificeerd als buitengewone schuldeisers in de opschorting. Over de invulling van zakelijke zekerheden is reeds heel wat inkt gevloeid (zie een eerdere blog over Orb. Antwerpen 1 maart 2019, *www.rdc-tbh.be/news/orb-antwerpen-afd-antwerpen-1-maart-2019-kwalificatie-buitengewone-schuldvorderingen-in-de-opschorting/* en de annotatie bij dit vonnis in *TBH*, nr. 2019/10).

In het huidig arrest spreekt ook het Hof van Cassatie zich uit over een schuldvordering gewaarborgd door een pand op schuldvorderingen en in welke mate *een pand op alle bestaande en toekomstige schuldvorderingen* aanleiding kan geven tot een kwalificatie als een buitengewone schuldvordering.

Artikel I.22, 14° WER stelt dat een [buitengewone] schuldvordering slechts buitengewoon is ten belope van het bedrag waarvoor, op de dag van de opening van een procedure van gerechtelijke reorganisatie, een inschrijving of registratie is genomen, of wanneer geen inschrijving of registratie is genomen, ten belope van de realisatiewaarde in *going concern* van het goed of indien het onderpand betrekking heeft op specifieke verpande schuldvorderingen, de boekhoudkundige waarde.

Hieraan voegt het Hof toe dat krachtens de artikelen 15 en 60 pandwet een registratie in het pandregister uitgesloten is voor een verpanding van schuldvorderingen en dat het pandrecht op een schuldvordering tegenwerpelijk is aan derden door middel van het bezit van de schuldvordering dat verkregen wordt door het sluiten van de pandovereenkomst.

Hieruit volgt, volgens het Hof van Cassatie, dat voor de uitwerking en stemming van het reorganisatieplan, een schuldvordering die gewaarborgd is door een pandrecht op schuldvorderingen dient beschouwd te worden als een buitengewone schuldvordering in de opschorting ten belope van de realisatiewaarde in *going concern* van de verpande schuldvorderingen of indien het onderpand betrekking heeft op een specifieke verpande schuldvordering, ten belope van de boekhoudkundige waarde ervan. Indien aldus de schuldvordering gewaarborgd wordt door een pand op alle bestaande en toekomstige schuldvorderingen van de schuldenaar, dan geldt deze schuldvordering als een buitengewone schuldvordering in de opschorting ten belope van de realisatiewaarde in *going concern* van deze schuldvorderingen.

Bijgevolg gaat het Hof niet akkoord met de beslissing van het hof van beroep waarin wordt vastgesteld dat aangezien het pand van eiseres niet is ingeschreven of geregistreerd, de eiseres slechts aanspraak kan maken op het statuut van buitengewoon schuldeiser in de mate zij beschikt over een pand op een specifieke schuldvordering en zij dientengevolge "*slechts te beschouwen is als gewone schuldeiser in de opschorting*".

Hof van Cassatie 16 januari 2020
INSOLVENTIE
Faillissement – Aangifte en verificatie van schuldvorderingen – Verjaring – Retentierecht
INSOLVABILITÉ
Faillite – Déclaration et vérification de créances – Prescription – Droit de rétention

Op 16 januari 2020 heeft het Hof van Cassatie zich uitgesproken over de uitoefening van het retentierecht tijdens de faillissementsprocedure. De feiten waren als volgt.

Verweerster oefende het retentierecht uit op bepaalde goederen van de schuldenaar ter garantie van enkele onbetaalde facturen. Vervolgens werd de schuldenaar failliet verklaard en verweerster liet na om haar schuldvordering aan te geven in het faillissement. Hierna werd tussen de verweerster en de curatoren (eisers) overeengekomen om de goederen te verkopen, uit de koopsom het onbetwist gedeelte van de schuldvordering van de verweerster te betalen en het betwist gedeelte te storten op een geblokkeerde rekening in afwachting van de beslechting van de betwisting. De eerste rechter verklaarde de vordering van de verweerster gegrond en oordeelde dat het retentierecht rechtmatig werd uitgeoefend. Daarna verzetten de curatoren zich tegen de vrijgave van de geblokkeerde gelden, omdat de verweerster naliet aangifte te doen van haar schuldvordering in het faillissement zodat haar vordering is verjaard.

Het Hof van Cassatie stelt dat schuldeisers in principe aangifte moeten doen van hun schuldvordering in een faillissement om in aanmerking te komen voor uitdeling

5. Doctoraatsassistent Insolventierecht, Universiteit Antwerpen.

(oud art. 61 Faill.W., thans art. XX.155 WER). Schuldeisers die in gebreke blijven hun schuldvorderingen aan te geven, komen niet in aanmerking voor enige uitdeling uit de boedel (oud art. 72 Faill.W., thans XX.165 WER) en het recht de opname te vorderen in het faillissement verjaart, in beginsel, na verloop van één jaar te rekenen van het faillissementsvonnis (oud art. 72, derde lid Faill.W., thans XX.165, derde lid WER).

Echter, het retentierecht verleent aan de schuldeiser het recht om de teruggave van een goed dat hem door zijn schuldenaar werd overhandigd of bestemd is voor zijn schuldenaar op te schorten zolang zijn schuldvordering die verband houdt met dat goed niet is voldaan. Het retentierecht is tegenwerpelijk aan andere schuldeisers van de schuldenaar en meer bepaald aan de samenlopende schuldeisers na het faillissement van de schuldenaar. De uitoefening van het retentierecht na faillissement is niet afhankelijk van de aangifte van de schuldvordering in het faillissement.

Bijgevolg gaat het Hof akkoord met de beoordeling van de appelrechters die stellen dat *de rechtmatigheid en de doelmatigheid van het uitgeoefende retentierecht niet afhankelijk is van de aangifte van de schuldvordering in het passief van het faillissement door de schuldeiser die zich op het retentierecht beroept.*

10. INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT / DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ

Guillaume Croisant[6]

Wetgeving/Législation

Sortie du Royaume-Uni de l'Union européenne
DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ – PRINCIPES
Général – Union européenne – Principes fondamentaux – Politique extérieure commune – Brexit
INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT – ALGEMENE BEGINSELEN
Algemeen – Europese Unie – Basisbepalingen – Gemeenschappelijk buitenlands beleid – Brexit

Après les nombreuses péripéties que l'on connaît, le Royaume-Uni a finalement quitté l'Union européenne le 31 Janvier 2020. Quels en sont les impacts pour le droit international privé?

L'accord de retrait (ou « Withdrawal Agreement ») prévoit tout d'abord une période de transition à compter de la date de son entrée en vigueur jusqu'au 31 décembre 2020, au cours de laquelle le droit européen reste applicable au Royaume-Uni et la Cour de justice reste compétente pour son interprétation.

Le Titre VI de cet accord de retrait reprend ensuite diverses dispositions transitoires visant à régler les situations encore existantes à l'issue de cette période transitoire (art. 66 à 69). On se permettra de renvoyer le lecteur à la lecture de ce titre relativement aride[7], en retenant principalement que le Règlement Bruxelles I*bis* restera applicable aux procédures engagées et aux jugements rendus avant la fin de cette période (art. 67). Cependant, il ne sera pas applicable aux clauses d'élection de for conclues avant la fin de la période de transition si la procédure devait commencer postérieurement à celle-ci. Les Règlements Rome I et Rome II continueront quant à eux à s'appliquer, respectivement, aux contrats conclus et aux événements causals survenus avant la fin de la période de transition (art. 66).

En l'absence d'accord spécifique entre les deux parties sur l'avenir de leurs relations en matière de coopération judiciaire, le Royaume-Uni devra être considéré comme un Etat tiers au regard des différents instruments de droit international privé européens. Les questions de droit international privé le concernant relèveront donc en grande partie du droit national de chaque Etat membre en ce qui concerne les conflits de juridictions (les Règlements Rome I et Rome II, en matière de conflits de loi, ayant un caractère « universel »). Certains instruments internationaux seront toutefois potentiellement applicables. Le Royaume-Uni a ainsi annoncé vouloir devenir partie à la Convention de La Haye de 2005 sur les accords d'élection de for (que tout Etat peut rejoindre) et la Convention de Lugano de 2007 (que le Royaume-Uni ne pourra toutefois rejoindre que moyennant l'accord de toutes les parties à celle-ci, dont l'Union européenne).

6. Assistant à l'ULB, avocat à Bruxelles.

7. Pour une analyse approfondie, voy. G. CROISANT, R. EL ABR et J. SWINNEN, « The impact of Brexit on governing law and dispute resolution clauses in international commercial contracts", *in* J. CATTARUZZA and I. DE MEULENEERE (eds.), *Brexit, what does it imply for financial law?*, Larcier, 2019, pp. 121-166. Voy. égal. prof. dr. GIESELA RÜHL, « Private International Law post-Brexit: Between Plague and Cholera », *RDC-TBH*, 2020/01, p. 21.